

יצא לאור ע"י
ללמוד ולהדעת - מידע הלכתי
רה"ח אבוחצירא בני ברק
דוא"ר: noy10@etrog.net.il
נעדר ע"י
הרה"צ ישראל מאיר וייל שליט"א
מח"ס ובוים השבת והשלחן כהלכתו
והמועדים כהלכתם
רב קהילות בני הישיבות והיכל יוסף שלום
רמת בית שמש ג'

מאיר דרך

מידע הלכתי

גליון מס' 38

על הפרק

לכתחילה אסור להפסיק באמצע ברכה, ומשום כך רבים מסתפקים אם נכון לנגן בכרכה אחריתא בשבע ברכות. והעצה לזה היא שהמברך ינגן את הניגון בזמן שכולם שרים [ולא יאמר את המילים], ובאופן כזה אין זה נחשב להפסק^א.
עצה זו נכונה גם לפסוק ראשון של קריאת שמע, מי שקשה לו להאריך ולכוון בד' של 'אחד' כראוי [שהרי האות ד' לא קלה להארכה], יכול להמשיך ולנגן אחרי שסיים את המילה אחד ולכוון אז קבלת עול מלכות שמים והמלכת השי"ת בעולם^ב.

סיים את המצוה, אלא שההארכת הניגון יש בה משהו מעין המצוה ועדיין שייך בה לענין זמן של קבלת עומ"ש, וה"ה לגבי ברכת כהנים שהסגולות ממישיכה בכל זמן הניגון. ויש להבין הענין.
ובריש סי' קכ"ח כ' המג"א דאסור לשיח וללמוד בשעת ברכת כהנים וכתב שם דבשעה שמאריכין בניגונים מותר.
ויש לבאר ע"פ מש"כ הפמ"ג והמשנ"ב בסי' קכ"ד, וכעיי"ז בשו"ת בית יעקב סי' כ"ב והובא בעיקרי הד"ש סי' ה' סק"ג וגם בגליון מהרש"א בברכות שם, שכוונת המג"א אם הש"ץ מאריך בסוף הברכה ומנגן אחרי סוף המילה, יענה אמן רק אחרי הניגון, כי הניגון הוא חלק מהברכה כמש"כ תרוה"ד, אלא שאם מאריך ביאמרו אמן' א"כ הרי אין זה מעצם המילה עצמה אלא רק כעין הכרזה לומר אמן ואין שייך בה הארכה.
והביאור, שיש את המצוה עצמה, ויש את הענין של המצוה, וברור לנו שמצוה היא העיקרית, אבל הניגון כביכול ממשיך את הענין של המצוה, הרי בודאי בקר"ש וגם בברכת כהנים, עיקר המצוה בכוונת הלב, אלא שיש לזה גדרים של דיבור ושל אמירה, ואם מנגן א"כ ממשיך את הדיבור ומאריכו לענין כוונותיו, כביכול ממשיך את הענין של הקר"ש [שהוא קבלת עול

א. כמו שמצינו בברכת כהנים שהכהנים מנגנים כדי שלא יהיה הפסק בברכתם [ע"י סי' ס"ה סק"ד ובהא"ל שם ד"ה קראא ובסי' קכ"ח, מ"ה ד"ה ובשעה], והרי לכתחילה אין לשהות באמצע ברכה אפילו שלא מחמת אונס כמ"כ המשנ"ב סי' ס"ה סק"ד.
ב. המג"א בסי' קכ"ד סק"ד כותב 'ואם החזן מאריך בניגון של ואמרו אמן יאמרו אמן מיד כי הניגון הוא הפסק, ועי' מה שכתבתי בסוף סי' קכ"ח דהארכת הניגון מכלל הברכה היא. ומכל מקום נראה לי דאם מאריך הרבה הוא הפסק'. והוא גם במשנ"ב. ויש להבין מהו מאריך הרבה.
ובסוף סי' שכ"ח כותב ברמ"א שיאמרו את הרבש"ע חלום חלמתי וכו' בשעה שהכהנים מאריכים בניגון, וכ' המג"א אבל לא בשעה שאומרים התיבות עצמן, ומקורו של המג"א שם שם מדברי תרוה"ד שדן מתי לומר רבש"ע וכו', וכותב שצריך לומר רק בסיום הברכה כי אסור לדבר באמצע הברכה, ולכן יאמר כשמנגנים וישמרו וכו', ואע"פ שמצד אחד כבר מותר לדבר בזמן הזה, עדיין נחשב ברכת כהנים לגבי הסגולה שמועיל להיטיב חלום, כמו שמבוי' בגמ' בברכות יג: כל המאריך בד' של המילה אחד מאריכים לו ימיו ושנותיו, והרי מיד כשאמר ד'

שאלות מבית ההוראה

* קציצת ציפורניים בר"ח שחל ביום חמישי ושישי * נכרי המעביר עגלות ברח' ז'בוטינסקי * מעשר כספים מתלושי מזון * ברכת דיין האמת על שמועה על אסון רח"ל * טבילת גביע חד פעמי * ניגוב הידיים תוך כדי הברכה * עירוב רחוב אליהו הנביא בית שמש * מקום השחיטה במשחטה * מעשר פירות שאוכלים בטויל * להעיד על שוטרים שגרמו לאסון * קריאה ב'נביא' הסגור בחגורה * ניגוני רקע בחוג התעמלות בבין המצרים

קציצת ציפורניים בר"ח שחל ביום חמישי ושישי

אם חל ראש חודש בימים חמישי ושישי, מתי קוצצים את הציפורניים?
תשובה: קוצצים ביום ו' ערב שבת, גם המקפידים על צוואת ר' יהודה החסיד'ג.

נכרי המעביר עגלות ברח' ז'בוטינסקי

בשבועות האחרונים יש נכרי העומד בשבת ברח' ז'בוטינסקי ומעביר עגלות מצד לצד. האם הדבר מותר?
תשובה: יש מקילים לעשות כן, והמקילים יקפידו להניח את העגלה ולנוח מעט לפני

סוף המילה הרי עדיין הברכה לא הסתיימה, אפי' שיצא כבר ידי חובה כי 'סגוליותה' לא נגמרה, ולכן לא יענה אמן, אבל אם מאריך ביאמרו אמן' הרי כבר סיים את כל הברכה ורק מכריז לומר אמן ובזה אין 'סגוליות' כי זה רק אמירה בעלמא ולא שייך להאריך בזה.

ולפי"ז לא שייך הנידון של המנחת יצחק [ח"ז סי' ט"ז] והשבט הלוי [ח"ה סי' ט"ז] אם ניגון הוא הפסק בין נטילה לברכה, כי אין שם איזה 'סגוליות' שאפשר להאריך בה, וכל מה שניגון הוא המשך זה שייך רק בברכות ובתפילה שיש בהם כוונת הלב וסגוליות ובהם שייך להאריך.

ולפי זה, יש כאן עצה נפלאה לקר"ש להאריך בכוונה בניגון שאחרי הדל"ת של אחד, והאמת שהדבר כמעט מפורש בתרוה"ד שמדמה להדיא הארכת הד' לניגון שמנגנים הכהנים אחרי יביכך ווישמרך, והרי פשוט שמנגנים ממש ואין זה רק הארכת המילה כי הרי הנוסח ארוך. [ועי' ארחות רבינו עמ' נד, ואולי זה טעמן].

ג. בספר אמת ליעקב כתב הגר"י קמינצקי זצ"ל שאם יש ב' ימי ר"ח בימים ה' וו', מותר להסתפר ולקצוץ בר"ח, כי יום ד' כבר ודאי אינו כבוד שבת, וכל דברי המג"א הם ביום ה' שגם בו שייך כבוד שבת כמש"כ שם- ועיקר מה שהמג"א הביא מנהג זה הוא לראיה לכך שגם ביום ה' שייך כבוד שבת.

מלכות שמים] ושל הברכת כהנים [שהוא הרצון בלב להיטיב עם ישראל] וזה יכול להמשיך ע"י הניגון למרות שכבר יצא ידי חובה, ובזמן זה אפשר ללמוד וגם אפשר לומר רבש"ע אבל הסגוליות של הברכת כהנים נמשכת, וה"נ לגבי קר"ש הסגוליות של הברכת כהנים נמשכת.

ובקר"ש פשוט שהעיקר הוא בלב שהרי אם לא כיון ליבו לא יצא ידי חובה אפילו בדיעבד, אבל גם בברכת כהנים הרי צריך את כוונת הכהן לאהוב את עם ישראל, וכדאייתא במדרש תנחומא [נשא יח] כה תברכו את בני ישראל אמור להם, לכהנים, תהיו מברכין אותן בכוונת הלב 'כדי שתשלוט הברכה בהם', ובמהרש"א בסוטה לח כתב ועל כן לא תינתן הברכה אלא לטוב עין כי ברכת המברך יחול כפי כוונת המברך והוא כוונת ברכת כהנים לברך את עמו ישראל באהבה, דהיינו בכוונה בעין טובה ורצון בלב, וברמ"א [אורח סי' קכ"ח, מ"ד] נהגו בכל מדינות אלו שאין נושאים כפים אלא ביו"ט משום שאז שרויים בשמחת יו"ט וטוב לב הוא לברך, וכן אומרים בנוסח הברכה וציוונו לברך את עמו ישראל באהבה, ובמג"א סי' קכ"ח סק"ח פי' תיבת 'באהבה' בשם הזוה"ק [קמז ב] כל כהן דלא רחיס לעמא או עמא לא רחמין ליה לא ישא כפיו.

וממילא כוונת המג"א שאם מאריך בניגון של

שהנכרי לוקח את העגלה ומעביר^ד.

מעשר כספים מתלושי מזון

האם צריך לתת מעשר כספים מתלושי מזון?

תשובה: צריך לתת מעשר כספים מתלושי מזון שאפשר לקנות איתם הרבה מוצרי מזון ומוצרי צריכה נוספים^ה.

ברכת דיין האמת על שמועה על אסון רח"ל

מי ששמע שמועה של אסון נורא שקרה ליהודים שומרי תורה ומצוות רח"ל, האם צריך לברך דיין האמת?

וכמש"כ להדיא הר"ן שם, אבל החזו"א נס' ס"ב סק"ד] הוכיח שתוס' בדרך ח: ס"ל שגם במניח על הארץ על מנת לכתף אין זה הנחה ממה שדימה [שם ד"ה לא] לזירזא דקני והרי מניח אותם על הארץ בכל פעם. ולפי"ז גם המקילים יש להם לעמוד לפוש ולנוח עם העגלה ולא רק לעמוד על מנת להעביר לנכרי שאז נחשב לכתף ולשיטת התוס' חשיב עקירה דילהו.

ואמנם, זה גופא הוא קולא מצד אחר, שאם יאמר לנכרי להעביר מרה"י לרה"י בלי עמידה ברה"ר, גם אם הנכרי יעמוד ברמזור וכדו' הוא כעומד לכתף ולשיטה זו גם במניח על הארץ נחשב כעומד לכתף שאינו הנחה, ובכלל י"ל שעמידה זו אם אינה מוכרחת אינה כלולה באמירתו [ע"י ש"כ פ"ל הע' קל"ד], אלא שגם דבר זה עצמו אינו מוסכם להלכה שהרי נח' בו תוס' והרשב"א בעירובין דף ג.ג. אם יש איסור דאורי' במעביר מרה"י לרה"י דרך רה"ר [ולעיקר נקטינן דאסור מדרבנן], והשו"ע בהל' מילה יו"ד סי' רס"ה, ו' לא הציע דבר זה, אבל עכ"פ המיקל לעשות כן, יעמוד על מנת לפוש וגם יאמר לנכרי שלא יעצור ברחוב אלא יילך מיד ויניח בצד השני.

ה. בתקופה האחרונה רבים שואלים האם צריך לתת מעשר כספים מתלושי מזון, ועיקר השאלה האם הם נחשבים כמו 'כסף' לענין מעשר.

והורה הגרי"ש אלישיב זצ"ל שאם יש אפשרויות רבות והתלושים אינם מוגבלים למוצר מסוים או כמה מוצרים מסוימים [למשל- התלושים אינם רק למשקאות או רק למוצרי חשמל, אלא אפשר לקנות הרבה דברים], הרי הם נחשבים כמו כסף, וממילא יש חיוב להפריש מהם מעשר כספים. ולכן, תלושי המזון המחולקים כיום, כיון

ד. הנה, בעיקר הנידון אם אפשר לסמוך על מח' הפוסקים לגבי אמירה לנכרי בדבר שנפסק לעיקר לחומרא, כבר ציינתם לנכון את מש"כ המשנ"ב בסי' שי"ד סקל"ו וסקל"ז [יש שהתירו לגמרי ויש שהתירו רק בהפסד מרובה] ובסי' ש"ב סקל"ו, ויש להוסיף את הפמ"ג בסי' תק"ז וסקט"ז ובסי' רנ"ד סק"א שתלוי מי ומי החולקים, וע"י גם תפארי"י בכלכלת שבת סוף דיני אמירה לנכרי.

ומתוך ג' הנידונים שהבאתם, הנידון אם צריך ס' ריבוא בכל יום הוא הצד הכי קרוב לסמוך עליו לענין אמירה לנכרי מפני שהובא בשו"ע- אף שהמשנ"ב כתב שלא מצא לו מקור.

אמנם יש להוסיף הערה שלענ"ד חשובה ומצויה, והיא חומרא וגם קולא לידועים, שהרי העוקר על מנת להניח במקום אחר ועמד כדי לכתף עמידתו לא הו' הנחה כמב' בשבת דף ה. ונראה פשוט שעמידה על מנת לתת לנכרי הרי כעומד לכתף שלא הו' הנחה, וראיה לדבר ממש"כ המג"א בסי' שכ"ה סק"ב וסק"ו שאם נתן לנכרי והנכרי יוצא הו' עקירה של הישראל, ולכאו' קשה כמו שהק' הא"ר שם סק"ב הו' הנכרי נמצא כולו ברשות של הישראל ובאופן זה הו' עקירה גמורה של הנכרי וכמו שכתב המג"א עצמו בסי' שמ"ז סק"ג בשיטת הרמב"ם, וכמש"כ תוס' בשבת דף ג. ד"ה מאי טעמא שאם הטעינו חבירו על כתיפו ויצא העוקר ומוציא הו' עקירה [ואפשר שרשי"י שם חולק על זה]. ומוכרח שאם עמד ע"מ להטעין לנכרי חשיב לכתף והמשך מעשה הנכרי מתייחס אליו למה שהוא עקר.

ואמנם, בסוגיית הגמ' שעמד לכתף קאי על מי שעומד והמשא על כתיפו, ולכאו' אם מניח על הארץ גם אם מניח לכתף הו' הנחה גמורה

תשובה: לא. אין ברכה זו על אסון שקרה לאחרים גם אם מאוד מצטער בצערם. וכפי שברכת שהחיינו לא שייכת במי ששמח מאוד בבשורה טובה שהגיעה לחבירו¹.

טבילת גביע חד פעמי

האם צריך לטבול גביע של קידוש חד פעמי העשוי ממתכת?
תשובה: חלק גדול מהגביעים כאן בארץ ישראל מיוצרים בארץ על ידי יהודים ולכן אין צריכים טבילה. גביעים כאלו שמיוצרים בחוץ לארץ ע"י נכרים, צריכים טבילה².

ניגוב הידיים תוך כדי הברכה

האם מותר לנגב ידיים תוך כדי ברכת על נטילת ידיים או אשר יצר?
תשובה: תוך כדי ברכת אשר יצר, אפשר להקל³. תוך כדי ברכת על נטילת ידיים, לא כדאי לעשות כן⁴.

עירוב רחוב אליהו הנביא בבית שמש

בבית שמש ישנו רח' אליהו הנביא המחובר בין השכונות וגם משמש ככביש מקצר לכניסה וליציאה מהעיר. בתקופה האחרונה עשו עירוב ברחוב הזה. האם אפשר

שזורקים אותם בכל שימוש, ולכן גם לשימוש אחד צריכים טבילה, והבאנו בוביום השבת [סי' כ"ה סעי' ז' וסי' ל"ז סעי' ו'] ובהשולחן כהלכתו [סי'...]. שבדומה לזה דעת הפוסקים לגבי קידוש בכוס חד פעמית כיום ולגבי מוקצה בכוס חד פעמית שלנו לאחר השימוש בה, שכיון שרגילים הרבה להשתמש בהם כמה פעמים וגם אפשר באמת להשתמש בהם כמה פעמים בשימוש טוב ולא דחוק, א"כ נחשבים ככלי רגיל, ומה שרגילים לזרוק אחרי השימוש בהם, זה רק משום שהם זולים מאוד ולא שווה לנקות אותם, אבל אין להם שום חיסרון בעצם לשימוש נוסף, וזה לא נחשב כלי חד פעמי.

ח. בשו"ע [סי' קפ"ג, י"ב וסי' קצ"א, ג'] כתוב שאסור לעשות מלאכה בזמן שמברך. אמנם בארחות רבינו ובמעשה איש הביאו שהחזו"א והקה"י זצ"ל הקילו בזה, מפני שהוא חלק מכבוד הברכה שהידיים יהיו יבשות בזמן הברכה ולכן אין כאן זילזול בברכה. וכן הוא בשו"ת שלמת חיים. ועי' גם לשון המרדכי [פסחים סי' תקל"ט] שמברך ענט"י בשעת הניגוב, וכן לשון השו"ע סי' קס"ה, א' ולשון השל"ה בקיצורו. ובכ"ז איש חי [פ' שמיני] כתב שלא ינגב ידיו בשעה שמברך

ט. אף שיש מקום לדון גם בנטילה זו להקל, וכן הביא בשלמת חיים שם, אמנם מטעם אחר אין

שאפשר לקנות בהם את רוב מוצרי המזון הנצרכים וכן את רוב מוצרי הבית הנצרכים בקביעות, הרי בודאי נחשבים כמו כסף וצריך לתת מהם מעשר כספים.

ו. לא מצינו בשום מקום ברכת שהחיינו או הטוב והמטיב על בשורה טובה שיש לאחרים ששמח בשמחתם, וכמו כן לא מצינו בשום מקום ברכת דיין האמת על בשורה רעה רח"ל לאחרים שמצטער בצערם, ולהיפך, בפוסקים דנו לגבי נוסח ברכה על דבר שיש שמחה לו וגם לאחרים וכן לגבי בשורה רעה שהיא רעה גם לו וגם לאחרים רח"ל [ע"י לשון השו"ע ריש סי' רכ"ב ועולת תמיד סי' רכ"ב סק"א ובאה"ל שם ד"ה על וערוה"ש שם ס"ב וכה"ח שם סק"ה], אבל בשום מקום לא הוזכר ברכה על דבר שקרה רק לאחרים.

ז. כתבו הפוסקים [אגרו"מ יו"ד ח"ג סי' ג"כ] ומנחת יצחק [ח"ה סי' ל"ב] וכן דעת הגר"ש ואזנר זצ"ל [מבית לוי פסקי חודש ניסן] שאין צריך להטביל כלי חד פעמי, אבל דעת הגר"ש אלישיב זצ"ל [דרור יקרא עמ' שסב וקונטרס טבילת כלים להגר"י ישראלזון זצ"ל] שכלי חד פעמי צריך טבילה בלי ברכה.

אמנם גביעי אלומניום שלנו, רבים משתמשים בהם כמה פעמים וגם ראויים לשימוש נוסף בטוב ולכן אין הם נחשבים כלי חד פעמי גם לאלו

לעשות שם עירוב, אולי דינו כמו כביש בינעירוני כי גם השכונות נפרדות לגמרי זו מזו ואולי נידונות כערים נפרדות?

תשובה: החיבור בין השכונות הנפרדות של העיר, אינה מחשיבה את הכביש לכביש בינעירוני, אבל הכביש משמש מעבר עיקרי מבית שמש לערים אחרות כמו ביתר עילית, ולכן יש הידור ראוי ונכון לבנות דלתות בתחילת הרחוב ובסופו והדלתות יהיו סגורים בשבת^א.

מקום השחיטה במשחטה

ביקרתי בכמה משחטות, ושמתי לב שברוב המשחטות שוחטים ברחבה מחוץ לבנין ורק במשחטה אחת השחיטה בתוך הבנין. מה הסיבה להבדלים, ומה עדיף?
תשובה: בעלי המשחטות מעדיפים שישחטו בחוץ כי השחיטה גורמת ללכלוך גדול כמובן, אבל יש עדיפות גדולה לשחיטה בתוך הבנין כאשר השוחט רגוע ומרוכז ואינו סובל מחום או קור^ב.

מעשר פירות שאוכלים בטיול

מי שאוכל פירות הפקר בטיול, האם צריך לעשר אותם?
תשובה: אם אין חשש ערלה ואין חשש גזל בפירות, אפשר לאכול. ולגבי מעשר-הפקר פטור ממעשר^ג, אבל אם הפירות שייכים לבעלים אלא שהוא מרשה לאכול

א"כ מה שיש אפשרות לעבור גם בדרך הזאת, אינה מחשיבה את המעבר למעבר של כל העולם [אלא א"כ באמת יש ס' ריבוא שעוברים בדרך הזאת מדי פעם]. והרי גם מדבר עצמו שכתב הרמב"ן שם שאינה רה"ר אפשר לעבור בה אלא שאין רגילים בזה.

יא. ראוי לחוש לדברי הרמב"ן הנ"ל, ולכן נכון שהיהו דלתות הננעלות בשבת ובאופן כזה הרחוב אינו נחשב לרה"ר כמבוא בס' שס"ד, ב'.

יב. לענין בדיקת הסכין, כתבו הפוסקים [פת"ש ס' י"ז סק"ה ודרכ"ת שם סקס"ה ודברי מלכיאל ח"ה ס' רס"ה] שאם יש קור גדול קשה לידיים להרגיש בעדינות הפגימות, ואמנם בדרך כלל אין בחוץ קור גדול כל כך [מלבד ימי חורף קרים במיוחד בירושלים] וגם עיקר הבדיקות של הסכין אינם בחוץ אלא שהשוחט גם כן בודק מדי פעם [ונפק"מ אם מצאו פגימה איזה עופות מטריפים], אבל בודאי פשוט שיש להעמיד לשוחט את המקום הנח לשחוט בהרגש טוב בידיו ולבודק סכין בהרגש טוב בידיו ולא במקום שיש קור או חום המפריעים.

יג. ס' של"א, ט"ז.

לעשות כן לפי שיש שיטעו ויסיימו לנגב לפני הברכה וא"כ הברכה לא תהיה עובר לעשייתו כמבוא בס' קנ"ח, י"א שמברכים לפני הניגוב כדי שיהיה עובר לעשייתו.

י. מקור הגדרת דרך בינעירונית כרה"ר הוא מדברי הרמב"ן [עירובין דף נט. ד"ה ור"ש] המובאים בבאה"ל [ס' שמה, ז' ד"ה שאין], וזה לשונו, דאיסרטיא דהיא כבושה לרבים חוץ לעיירות והולכים ממנה מעיר לעיר וממדינה למדינה עד סוף כל העולם אין מדקדקין בה בעוברין עליה ששים רבוא דהא דכולי עלמא הוא, וכונתו שדרך שהיא בין עירונית א"כ היא שייכת לכל העולם כי כל אחד מגיע או יכול להגיע לעיר והרי אז יצטרך לעבור בדרך הזאת א"כ הדרך הזאת 'שייכת' לכל העולם.

וממילא, אם יש לעיר כניסה ויציאה אחרת שהיא העיקרית, ובודאי מעבר בין שכונות נפרדות שלכל אחת מהם יש כניסה ויציאה נפרדים למי שבא מבחוץ, א"כ אין זו דרך של כל העולם, כי מי שמגיע לעיר מגיע ממקומות אחרים, ואדרבה, הכניסות האחרות משמשות יותר מעבר לרבים,

מהם, בדרך כלל צריך לעשר, מלבד מקרים מסוימים, ולכן למעשה מי שלא בקי היטב תמיד יעשר לחומרא¹⁷.

להעיד על שוטרים שגרמו לאסון

הייתי באסון הנורא במירון וברור לי שהשוטרים אשמים באסון כמה שחסמו בגופם את המעבר ולא נתנו לאנשים לעבור. האם יש ענין להעיד על כך, ואולי בכלל יש בזה איסור של לא תיקום?

תשובה: להיפך, מצוה להעיד על כך מכמה טעמים, א, נקמה ברוצחים היא מצוה¹⁸, ב, כדי שילמדו להיזהר בפעמים הבאות¹⁹.

קריאה ב'נביא' הסגור בחגורה

הייתי בבית כנסת בשבת וה'נביא' היה קשור בחגורה ולא ב'תפסני ברזל' ומשום כך הבעל קורא לא רצה לפתוח את ה'נביא' וקרא מתוך חומש את ההפטרה. האם עשה נכון?

תשובה: אכן, בדרך כלל אסור לפתוח קשירה וכן אסור לקשור חגורה ב'נביא' מפני שקוראים בו לעתים יותר רחוקות מספר תורה, מלבד במקרה שקוראים באותו 'נביא' בשבוע הבא וגם בשבוע שלפניו²⁰.

מותרת לכתחילה.

ב. דין עניבה על גבי קשר.

ג. דין קשירה לצורך מצוה.

ד. דין אמירה לנכרי או להתיר הקשר.

א. נחלקו הראשונים אימתי הקשירה אסורה מדאורייתא, דעת הרי"ף והרמב"ם שרק קשר של קיימא והוא גם כן מעשה אומן חייב חטאת ואם הקשר של קיימא ואינו מעשה אומן או מעשה אומן ואינו קש"ק פטור אבל אסור מדרבנן, ואם אינו קשר של קיימא ואינו מעשה אומן מותר לכתחילה, דעת הרי"ף והרא"ש שתלוי רק בזמן הקשירה שאם הדרך [כהכרעת הבאה"ל] לקשור קשר זה לעולם חייב חטאת ואם הדרך לקושרו לזמן אסור מדרבנן ואם הדרך להתירו בו ביום מותר.

ובגרר "לעולם" כתב הב"י שמדברי רש"י מדויק שאחר חודש הוא לעולם, וכתב שברבינו ירוחם מבואר שאחר חצי שנה הוא לעולם. אמנם בט"ז סי' שי"ז סק"א ביאר בדעת רש"י ש"לעולם" הוא רק כאשר אין בכוננתו להתירו כלל, אבל אם קוצב לו זמן להתירו הוא קשירה לזמן שאיסורו רק מדרבנן. ובמ"ב בהקדמתו לסי' שי"ז וכן

יד. אם שילמו לבעלים על הפירות, בודאי צריך לעשר [יו"ד סי' של"א, צ"ד, ועי' שם בסעי' ק'], גם אם מסכים בחינם, אם לוקח שני פירות צריך לעשר [שם, פ"ט], וישנם פירות שאפילו פרי אחד כבר קובע למעשר אלא צריך לפרק את הפרי בעודו על העץ ולקחת חתיכה חתיכה [שם, צ"א. ועי' גם שערי צדק פ"ג סי"ז וחזו"א דמאי סי' ז' סקכ"ד].

טו. כנה"ג ומג"א ומשנ"ב סוף סי' ש"ו, והמקור משו"ת מהר"ם מירבור"ק [נדפס בסוף שו"ת מהר"י ווייל].

טז. או"ש עדות פ"כ ה"ז.

יז. כיום ברוב קהילות ישראל עושים את קשר האבנט של ספר התורה בקרסים ולולאות כדי שלא יהיה בפתחתו וקשירתו חשש קשירה והתרה, אך בנביאים נשאר עדיין כמקודם בקשירה והתרה של אבנט סביב הנביא אף שהחשש בהם הרבה יותר חמור כיון שהקשירה עשויה לזמן ארוך, ובדרך כלל גם יותר משבוע ולפעמים גם יותר ל' יום.

יש להקדים כמה נידונים התלויים בזה:

א. מתי הקשירה מדאורייתא ומתי מדרבנן ומתי

ניגוני רקע בחוג התעמלות בבין המצרים

האם מותר לשמוע ניגוני רקע בחוג התעמלות בימי בין המצרים או ספירת העומר?
תשובה: בחוגי התעמלות וכן בחוגים נוספים דומים, מקובל להשמיע מוזיקת רקע,
ואם השיר עיקרו להנאה והקצב רק מוסיף אסור, ואם עיקרו לקצב ולזירוז הפעילות

אף לצורך מצוה [ומיהו יש לדחות קצת דכיון
דאפשר לקשור בענין אחר כמב' בס' תקנ"א
אין להתיר לקשור לצורך מצוה אפי' אם אינו
קש"ק כמש"כ המ"ב בסוסקי"ב].

ואמנם יש המתירים לקשור האבנט של ס"ת
לכמה ימים בצירוף הראשונים המתירים קשירה
כזו לצורך מצוה אך זה רק בהסתמך על דברי
הבאה"ל בסעיף ד' הנ"ל שבמקום הצורך
מקילים שעד ז' ימים מיקרי שאינו של קיימא
כלל ושירי לכתחילה בקשר הדיוט וא"כ אפשר
לדון שלצורך קריאה בס"ת וכן לצורך כבוד
התורה לקשרו באופן טוב הוי מקום הצורך
[ויש החוששים לאסור אף בס"ת דס"ל שרק אם
אין ס"ת אחר הוי מקום הצורך אבל אם יש
ס"ת אחר אין להתיר וכ"ש שיש להזהר
מקשירה בקריאה במנחה, ולא כאן במקום
להביא דעות הפוסקים בנידון זה] אבל אין
להתיר להתיר הקשר או לקשור במקום מצוה
בלא טעם זה.

ולכן נראה ברור שאין להתיר עניבה ע"ג קשר
שעל ספרי נביאים שלא קראו בהם בשבוע
שעבר, אלא יקראו ההפסטה מחומש וודאי עדיף
מלהתיר איסור קשירה מדרבנן. ואם קראו בהם
בשבוע שעבר אפשר להתיר להתיר הקשר
במקום הצורך כשאין נביא אחר. ולקשור עניבה
ע"ג קשר נביא הוא איסור גמור שלא שייך בו
שום היתר שאינו לצורך מצוה וגם במ"ב
בסקי"ב כתב שאפילו במקום מצוה אין להתיר
אם אפשר לעשות באופן אחר בלא קשירה.

ד. אמנם נראה שמותר לומר לנכרי להתיר הקשר
שעל הנביא אף אם לא קראו בו בשבוע שעבר
כיון שאיסור רק מדרבנן, וכנ"ל באות א', שאינו
קשירה לעולם אלא לזמן קצוב, ולהרמב"ם
והרי"ף ודאי הוי מדרבנן כיון דהוי קשר הדיוט
וכנ"ל באות ב', ומותר לומר לנכרי לעשות
איסורים דרבנן לצורך מצוה כמו שנפסק בס'
ש"ז סעיף ה', אך לקשור אחר הקריאה נראה
שאין להתיר ע"י נכרי דלא חשיב צורך מצוה
אחר הקריאה. [וגם למתירים בס"ת כנ"ל זה רק

בשעה"צ סק"ו פסק כהט"ו, וממילא קשר של
נביאים נחשב קשר שאיסורו מדרבנן לכו"ע כיון
שקוצב זמן להתירו ואינו קשר העשוי לעולם.

ב. קשר אחד אינו כלום, אך אם הוא מחזיק את
עצמו מכל סיבה שהיא נחשב לכל הפחות כקשר
הדיוט, שהרי שם קשר עליו, ופעמים שנחשב גם
כן קשר אומן כמב' ברמ"א סי' ש"ז סעיף א'-
בקשר שבראש חוט ובשני קשרים זה על גבי זה.
וכן משמע בטור בס' תרנ"א שהקושר קשר אחד
וכורך הקשירה בחבל ומחזיק עצמו כך דינו
כקשר הדיוט. ומהאי טעמא עניבה על גבי קשר
דינה כקשר הדיוט כיון שיש קשר המחזיק את
עצמו ע"י עניבה, אמנם אינו קשר אומן כמו
שפסק בדרכי משה בס' ש"ז סק"ג בשם האגור
בס' תס"ה וכן ברמ"א סעיף ה' ובמ"ב שם
סק"ט פסקו כן, ולכן עם עושה עניבה על גבי
קשר אם הוא קשר שדרכו להיות ליום אחד
[כקשר הנעליים שלנו] מותר דהוי קשר הדיוט
ליום אחד ולכו"ע שרי, ואם דרכו ליעשות ליותר
מיום אחד אסור, ומב' בבאה"ל בסעיף ד' ד"ה
שאינם שעד ז' ימים אפשר להקל בשעת הצורך
שדינו כמו קשר שעשוי לפותחו מיד ואינו קש"ק
ומותר בקשר הדיוט.

ג. בשו"ע סי' ש"ז, א' פסק שמותר לקשור קשר
שאינו של קיימא [והיינו שאינו עשוי לעולם אלא
קוצב לו זמן וכמש"כ המ"ב שם סקי"ג, וכנ"ל
באות א'] לצורך מצוה. ומקורו מפסק הרמב"ם
שהוכיח שמותר לקשור קשר שאיסורו מדרבנן
לצורך מצוה מהא דמתני' בשבת קנז. שקשרו את
המקידה בגמי לידע אם יש בגיגית פותח טפה
אם לא ומדבריהם למדנו שפוקיין ומודיין
וקושרין בשבת. אומנם במ"ב שם סקי"ג צידד
כהבית מאיר שאין ראייה לדין זה, כיון שפרש
היתר הקשירה שם רק מצד שאינו מבטל ליה
להתם כיון שהיה הקשר ממאכל בהמה [או
שהיה עשוי לפתח בו ביום], וכן בסק"ט אסר
לקשור קשר שע"ג עניבה לצורך לולב אף
שנעשה רק לזמן קצוב וגם נחשב קשר הדיוט
שאיסורו מדרבנן כיון דס"ל לעיקר דאין להתיר

ולא להנאה, מותר"ח.

מבצע מיוחד

ניתן לקנות ספרי הלכה עבור מתנות לבר מצוה במחיר מיוחד לרכישה בכמות גדולה:
וביום השבת [כל הלכות שבת], השולחן כהלכתו [כל הלכות כשרות המאכלים
והכלים במטבח] והמועדים כהלכתם [כל הלכות המועדים]
לפרטים- טל' 0556736929 או 0548572701

ניתן לקבל הנחיות ללידה סמוך לשבת או בשבת
במייל 4118843@gmail.com

וגם לא בבין המצרים ואפילו לא בימי אבילות
רח"ל [בסוף יו"ד], ואפשר הטעם שלשיטתו כלי
שיר אסורים בכל השנה כמש"כ בסי' תק"ס, ג'
[שזו שיטת המחבר שם שהאיסור כלי שיר הוא
תמיד ולא רק על היין, ועי' גם משנ"ב שם
סקי"א וסקי"ג], ורק לשיטת הרמ"א שאיסור כלי
שיר בכל השנה הוא רק בקביעות או על היין
שייך לכתוב איסור כלי שיר בספירת העומר
ובבין המצרים [וכן כתבו הפוסקים כמו שהבאנו
בהמועדים כהלכתם סי' מ"ו הע' ה'].
וא"כ כמו שבכל השנה מותר גם למחבר לשמוע
כלי שיר בקצב המסייע לעבודה, שהרי מקור
האיסור הוא בגמ' סוטה שם, ושם מבואר
ששמיעת קול שיר לזרו את העובדים מותר, א"כ
כך גם בספירת העומר ובבין המצרים יש להקל
במנגינה כזאת אם באמת עיקרה קצב ונועדה
לזרו ולתת מרץ ולא להנאה וגם אין בה כל כך
ניגון אלא בעיקר קצב.

משום שנחשב מקום הצורך, אבל ודאי לא חשיב
צורך מצוה].
יח. הגמ' בסוטה [דף מח.]. לגבי איסור שמיעת
כלי שיר אחרי חורבן הבית מחלקת בין שני סוגי
נגינות, ואיתא שם 'זימרה דנגדי ודבקרי שרי
דגרדאי אסור', ופירש רש"י 'דנגדי' היינו מושכי
ספינות בחבל והשיר רק לזרום במלאכתם,
ודגרדאי אינו אלא לשחוק ולכן אסור, והובא
בב"י [סוף סי' תק"ס] ובמג"א [שם סק"ט]
ובמשנ"ב [שם סקי"ג].
ואם כן, הדבר תלוי אם השיר עיקרו להנאה
והקצב רק מוסיף שאז אסור או שעיקרו לקצב
ולזרוזו הפעילות ולא להנאה שאז מותר [גם אם
יש קצת הנאה, אלא שאין זה סיבת הניגון, שהרי
גם מושכי הספינות כנראה היו נהנים קצת
בניגון, אלא שאי זה עיקר סיבת הניגון].
ויש להוכיח כן שהרי המחבר בשו"ע לא הזכיר
בשום מקום איסור כלי שיר לא בספירת העומר